

УДК 331.5:332.1

JEL Classification: O18, R11, R23

DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2019.3\(36\).53-62](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2019.3(36).53-62)

Н.С. Красножон, канд. екон. наук

Центральноукраїнський національний технічний університет, м. Кропивницький, Україна

Напрями розвитку сегментованого регіонального ринку праці в умовах активізації інноваційно-інтеграційних процесів

Стаття присвячена аналізу стану та тенденцій розвитку сегментованого регіонального ринку праці в умовах активізації інноваційно-інтеграційних процесів. Досліджено тенденції зміни демографічної ситуації в Україні, показників чисельності населення за економічною активністю, стан сегментів регіонального ринку праці за ознакою зосередженості населення в межах місцевості, віковою та освітньою структурою, зайнятості у неформальному секторі та міграційні аспекти. Наведено напрями поліпшення функціонування сегментованого регіонального ринку праці в контексті розвитку інноваційної моделі економіки.

ринку праці, регіон, сегмент, інноваційно-інтеграційний процес, економічна активність, зайнятість, безробіття, неформальна зайнятість, міграція

Н.С. Красножон, канд. екон. наук

Центральноукраїнський національний технічний університет, м. Кропивницький, Україна

Направления развития сегментированного регионального рынка труда в условиях активизации инновационно-интеграционных процессов

Статья посвящена анализу состояния и тенденций развития сегментированного регионального рынка труда в условиях активизации инновационно-интеграционных процессов. Исследованы тенденции изменения демографической ситуации в Украине, показателей численности населения по экономической активности, состояние сегментов регионального рынка труда по признаку сосредоточенности населения в пределах местности, по возрастной и образовательной структуре, занятости в неформальном секторе и миграционные аспекты. Обоснованы направления улучшения функционирования сегментированного регионального рынка труда в контексте развития инновационной модели экономики.

рынок труда, регион, сегмент, инновационно-интеграционный процесс, экономическая активность, занятость, безработица, неформальная занятость, миграция

Постановка проблеми та її актуальність. В умовах активізації інноваційно-інтеграційних процесів актуальність забезпечення кадрових потреб національної економіки висококваліфікованими фахівцями, здатними до інноваційної праці, впровадження інновацій у практичну діяльність суб'єктів господарської діяльності суттєво зростає. При цьому слід враховувати, що ринок праці кожного регіону й країни в цілому є неоднорідним, складаючись із низки сегментів, розподіл на які може здійснюватися за різноманітними ознаками.

Формування та функціонування регіонального ринку праці у даний час відбувається в умовах посилення протиріч ринкової рівноваги між попитом і пропозицією робочої сили, поглиблення кількісного та якісного дисбалансу у сфері кадрового забезпечення територій та галузей, зростання міграційних настроїв кваліфікованих фахівців та рівня зайнятості населення у неформальному секторі економіки, застосування недосконалих важелів та інструментів державного регуляторного впливу на розвиток соціально-трудова відносин, відсутності належних мотивів і стимулів для інноваційної праці, низького рівня соціального захисту працюючого населення.

Тому, на сьогодні питання проведення ґрунтовних досліджень у сфері підвищення ефективності функціонування сегментованого регіонального ринку праці в

Україні в умовах активізації інноваційно-інтеграційних процесів набуває виключно актуального значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різноманітні аспекти функціонування ринку праці, кадрового забезпечення національної економіки та регіонів в умовах інноваційних змін є предметом наукових пошуків багатьох вітчизняних дослідників, серед яких: Лібанова Е.М. [8], Грішнова О.А., Шевчук В.А. [3], Петрова І.Л. [11], Садова У.Я., Андрусин Н.І. [12], Семікіна М.В., Пасека А.С. [13], Левченко О.М., Плинокос Д.Д., Ткачук О.В. [7], Мікловда В.П., Пітюлич М.І. [9], Близнюк В.В., Юрик Я.І. [1], Школа І.М., Дронь Є.В. [14] та ін.

Зазначені дослідження фокусуються на розгляді питань оцінювання тенденцій та перспектив розвитку інноваційного сегменту ринку праці [11], визначенні особливостей функціонування ринку праці за сучасних умов [13], вивченні попиту і пропозиції на професійному ринку праці [12], систематизації чинників, що впливають на процес формування ринку праці та його сегменти [2], аналізі масштабів, причин та наслідків зовнішньої трудової міграції населення України [8] тощо.

Водночас, незважаючи на значну увагу з боку вітчизняних науковців до питань функціонування ринку праці за умов формування інноваційної моделі економіки, сучасні реалії обумовлюють необхідність пошуку дієвих шляхів подолання територіальних асиметрій вітчизняного ринку праці, підвищення ефективності функціонування сегментованого регіонального ринку праці, базуючись на ґрунтовному аналізі основних його тенденцій та ключових особливостей трансформації соціально-трудова відносин.

Постановка завдання. Метою статті є проведення аналізу стану та тенденцій функціонування сегментованого регіонального ринку праці та обґрунтування пропозицій щодо його розвитку в умовах активізації інноваційно-інтеграційних процесів в Україні і світі.

Виклад основного матеріалу. Ринок праці у загальному розумінні являє собою суспільний механізм, який залежить від багатьох змінних факторів, зводить разом роботодавців і найманих працівників, регулює відносини між ними, узгоджує ціну та визначає умови виконання роботи, а ефективність співпраці обох сторін залежить від збалансованості попиту і пропозиції [14].

Асиметрії ринку праці, як відзначають Близнюк В.В., Юрик Я.І., можуть бути кількох видів, серед яких слід виокремити: структурні, атипості, соціальні або оплатні, професійно-кваліфікаційні, гендерні, інформаційні [1].

Дзямуч М.І. пропонує виділяти на ринку праці України такі сегменти: ринок висококваліфікованих працівників; ринок кваліфікованих працівників управлінської, наукової та інформаційної сфери; ринок кваліфікованих робітників сфери матеріального виробництва; ринок низькокваліфікованих працівників; залишковий ринок праці осіб без професії [4].

Розвиток регіонального ринку праці, на думку Садової У.Я., за сучасних умов відбувається під впливом новітніх чинників та викликів змін, пов'язаних із глобалізацією, науково-технічним прогресом, регіональною спеціалізацією виробництва, світовою кон'юнктурою на аналогічних ринках, інституційними змінами національної економіки, а також із загальною геополітичною ситуацією у світі [12].

Семікіна М.В., Пасека А.С. наголошують, що активізація глобального інноваційного розвитку призводить до зміни змісту праці, інтелектуалізації та інформатизації трудової діяльності, наслідком чого стають динамічні зміни у структурі зайнятості на користь сфери послуг, впровадження нестандартних форм зайнятості, народження щороку множини нових професій [13].

На сьогодні, відбувається якісна трансформація людських ресурсів у зв'язку з інтенсивним прискоренням науково-технічного прогресу, розвитком високотехнологічного виробництва та сфери високоінтелектуальних послуг [7].

В останні роки все частіше увага дослідників зосереджується на новітніх реаліях розвитку ринку праці, а саме – функціонуванні сегменту інноваційної праці, сегменту дистанційної зайнятості та зайнятості із використанням ІТ-технологій. Обсяг та значущість зазначених сегментів суттєво зростають унаслідок глобалізації, стрімкого поширення сучасних інформаційно-комунікативних технологій, цифровізації всіх сфер економік країн світу.

Петрова І.Л. визначає ринок інноваційної праці як систему соціально-трудова відносин, що виникають з приводу залучення інноваційної праці у процеси виробництва, механізмів її координації, використання та оцінювання, а також узгодження інтересів продавців та покупців послуг інноваційної праці [11].

Грیشнова О.А., Шевчук В.А. наголошують на необхідності врахування тенденцій прискореного розвитку ринку праці у сфері веб-технологій, виокремлюючи його відмінні риси, що зумовлюють привабливість даного сегменту ринку порівняно з традиційним ринком праці, особливо для молоді, такі як: глобальність; доступність навчальних матеріалів; необов'язковість формальної освіти як атрибута кваліфікованого працівника; індивідуалізм спеціалістів і гнучкість умов роботи [3].

Погоджуємося з точкою зору, якої дотримуються вітчизняні науковці Мікловда В.П., Пітюлич М.І., що ефективність функціонування ринку праці безпосередньо залежить від його взаємодії з іншими сегментами ринкової системи. Формами прояву взаємозалежності різних ринків є: досягнення рівноваги між попитом і пропозицією праці; наявність досконалої конкуренції в сфері соціально-трудова відносин; забезпечення природного рівня безробіття; досягнення рівня оплати праці, який забезпечує відтворення здатності до праці [9].

При сегментуванні регіонального ринку праці доцільно враховувати загальні демографічні тенденції та питому вагу окремих категорій у структурі населення, статевовікову структуру населення, структуру зайнятості економічно активного населення, освітньо-професійний рівень працівників, міграційні процеси тощо.

Васильчук Н.О. до чинників, які справляють вплив на процеси формування та функціонування ринку праці, відносить: демографічні, організаційні, соціально-економічні, професійно-кваліфікаційні, політичні та географічні [2].

В цілому, різноманітні регіональні чинники – географічні, природно-ресурсні, кліматичні, економічні, соціодемографічні, інноваційні, структурні, соціальні, ментальні та інші – зумовлюють своїм впливом специфіку поділу праці, структуру зайнятості в регіоні, специфіку формування сегментів ринку праці [6, с. 39].

На нашу думку, у моделі сегментованого ринку праці доцільно виокремлювати дві основні його підсистеми – традиційний сегмент та інноваційний сегмент ринку праці [6, с. 60].

Аналіз статистичних даних свідчить, що чисельність наявного населення в Україні стрімко знижується упродовж тривалого періоду часу. Так, якщо у 1991 році наявне населення країни складало 51,9 млн. осіб, у 2001 році – 48,9 млн. осіб, у 2011 році – 45,8 млн. осіб, то на 1 січня 2019 року – лише 42,2 млн. осіб. Таким чином, населення України за останні 30 років зменшилося на 9,7 млн. осіб. При цьому чисельність наявного населення у розрізі територій країни змінювалася наступним чином (табл. 1): для п'яти регіонів характерним було зростання чисельності населення, для решти – 20 регіонів – зменшення. Зокрема, якщо наявне населення міста Києва станом на 1 січня 2019 року по відношенню до 1 січня 2011 року складало 105,4%,

Київської області – 102,9%, то у Чернігівській області – 91,6%, Сумській області – 93,1%, Кіровоградській області – 93,6%.

Таблиця 1 – Рейтинг регіонів України за зміною чисельності наявного населення у 2019 році по відношенню до 2011 року, осіб

Місце	Регіони	на 1 січня 2011 р.	на 1 січня 2019 р.	2019 до 2011, %	Місце	Регіони	на 1 січня 2011 р.	на 1 січня 2019 р.	2019 до 2011, %
1	м. Київ	2799199	2950819	105,42%	14	Житомирська	1279008	1220193	95,40%
2	Київська	1717649	1767940	102,93%	15	Херсонська	1088237	1037640	95,35%
3	Закарпатська	1247350	1256802	100,76%	16	Хмельницька	1326926	1264705	95,31%
4	Рівненська	1152526	1157301	100,41%	17	Вінницька	1641201	1560394	95,08%
5	Чернівецька	904277	904374	100,01%	18	Запорізька	1801315	1705836	94,70%
6	Волинська	1037149	1035330	99,82%	19	Полтавська	1487751	1400439	94,13%
7	Одеська	2388670	2380308	99,65%	20	Донецька	4433011	4165901	93,97%
8	Івано-Франківська	1379766	1373252	99,53%	21	Луганська	2291271	2151833	93,91%
9	Львівська	2544748	2522021	99,11%	22	Черкаська	1285384	1206351	93,85%
10	Харківська	2755108	2675598	97,11%	23	Кіровоградська	1009987	945549	93,62%
11	Тернопільська	1084127	1045879	96,47%	24	Сумська	1161544	1081418	93,10%
12	Дніпропетровська	3336504	3206477	96,10%	25	Чернігівська	1098209	1005745	91,58%
13	Миколаївська	1183282	1131096	95,59%		Україна	45778534	42153201	92,08%

Джерело: складено та розраховано за даними [10].

Зважаючи на загальні демографічні тенденції, відповідні зміни відбулися й стосовно чисельності населення в Україні за економічною активністю (рис. 1). Так, якщо у 2000 році чисельність економічно активного населення складала 22830,8 тис. осіб, то у 2018 році – 17939,5 тис. осіб, а чисельність зайнятого населення зменшилася з 20175,0 тис. осіб до 16360,9 тис. осіб. Як позитивну тенденцію можна відмітити те, що чисельність економічно активного й зайнятого населення у 2018 році збільшилася порівняно з 2017 роком.

Рисунок 1 – Динаміка показників чисельності населення в Україні за економічною активністю у 2000-2018 роках, тис. осіб

Джерело: побудовано за даними [10].

Аналізуючи статистичні дані щодо стану сегментів регіонального ринку праці за ознакою зосередженості населення в межах місцевості у 2018 році (табл. 2), необхідно відмітити наявність значної диференціації. Так, для переважної більшості регіонів характерним є перевищення рівня економічної активності населення у містах порівняно з сільською місцевістю. Найвищий рівень економічної активності населення у міській місцевості у 2018 році мав місце у таких регіонах: Дніпропетровська (77,1%), Закарпатська (77,6%), Кіровоградська (77,1%), Тернопільська (76,8%), Харківська

(76,5%), Черкаська (78,8%), Чернігівська (78,6%) області. Однак, у деяких регіонах ситуація є протилежною – рівень економічної активності населення є вищим саме у сільській місцевості: Житомирська (75,2% у сільській місцевості), Луганська (86,2%), Сумська (78,6%), Херсонська (77,9%) області. Можна виокремити групу регіонів з порівняно вищим рівнем економічної активності населення як у містах, так і в сільській місцевості: Київська, Луганська, Миколаївська, Харківська, Херсонська, Черкаська області. Натомість, нижчий порівняно з рештою територій рівень економічної активності населення для обох типів місцевості зафіксовано у Волинській, Івано-Франківській та Чернівецькій областях.

Таблиця 2 – Стан сегментів регіонального ринку праці за ознакою зосередженості населення в межах місцевості у 2018 році

	Рівень економічної активності, %		Рівень зайнятості, %		Рівень безробіття, %	
	міська місцевість	сільська місцевість	міська місцевість	сільська місцевість	міська місцевість	сільська місцевість
Україна	74,2	69,6	67,6	62,9	8,9	9,6
Вінницька	74,5	72,8	66,1	66,4	11,3	8,9
Волинська	67,8	61,4	60,8	53,4	10,4	13,1
Дніпропетровська	77,1	65,8	70,9	59,9	8,0	8,9
Донецька	69,2	71,2	59,9	57,3	13,4	19,5
Житомирська	72,3	75,7	65,2	66,5	9,9	12,2
Закарпатська	77,6	63,6	68,6	57,6	11,6	9,5
Запорізька	75,7	70,3	68,4	61,7	9,7	12,3
Івано-Франківська	71,7	63,0	64,7	58,6	9,8	6,9
Київська	74,9	71,1	70,0	66,6	6,5	6,3
Кіровоградська	77,1	64,3	68,1	56,3	11,8	12,5
Луганська	76,0	86,2	62,9	74,8	17,1	13,2
Львівська	73,9	65,9	68,7	61,3	7,0	7,1
Миколаївська	75,9	74,6	68,2	67,5	10,2	9,5
Одеська	72,3	70,6	67,7	65,6	6,3	7,1
Полтавська	75,2	70,9	68,4	59,7	9,1	15,8
Рівненська	68,0	70,9	61,2	63,5	10,0	10,4
Сумська	72,7	78,6	66,0	71,2	9,2	9,4
Тернопільська	76,8	61,0	68,8	54,3	10,4	11,0
Харківська	76,5	75,3	72,2	71,3	5,6	5,3
Херсонська	75,5	77,9	65,7	72,8	13,0	6,6
Хмельницька	70,1	72,2	64,8	64,6	7,5	10,5
Черкаська	78,8	73,3	71,6	65,3	9,1	10,9
Чернівецька	62,7	67,4	54,2	63,8	13,5	5,5
Чернігівська	78,6	72,0	69,9	64,1	11,0	11,0
м. Київ	74,5	–	69,5	–	6,6	–

Джерело: складено за даними [10].

Стосовно рівня зайнятості населення, вищі порівняно з середніми по Україні показники у міській і сільській місцевості у 2018 році мали місце у Київській, Миколаївській, Одеській, Харківській, Черкаській, Чернігівській областях. Натомість у Волинській та Донецькій областях рівень зайнятості для обох типів місцевості був нижчий порівняно з середніми по країні показниками.

Дані щодо рівня безробіття населення свідчать про наявність найбільш сприятливої ситуації у таких регіонах, як: м. Київ, Дніпропетровська, Київська, Львівська, Одеська, Харківська області, у яких показник безробіття у міській і сільській місцевості є меншим за середньодержавний. Водночас, для значної кількості регіонів показники рівня безробіття перевищують середній рівень. Слід також виокремити регіони, де безробіття в сільській місцевості є найвищим, – це Донецька (19,5%), Полтавська (15,8%), Луганська (13,2%), Волинська (13,1%) області.

Особливий практичний інтерес становить аналіз сегментів регіонального ринку праці за віковою градацією населення (рис. 2).

Рисунок 2 – Стан сегментів регіонального ринку праці за віковою градацією населення у 2018 році (чисельність зайнятого населення за віковими групами), тис. осіб

Джерело: побудовано за даними [10].

З рис. 2 бачимо, що для більшості територій у 2018 році питома вага зайнятих у віці від 15 до 39 років не перевищувала 50%, за винятком Львівської, Київської, Івано-Франківської, Закарпатської та Волинської областей. Найбільшу за чисельністю вікову групу зайнятих для усіх територій склали особи у віці 40-49 років, наступною за чисельністю є вікова група осіб від 50 до 59 років. До регіонів із найбільш суттєвим переважанням питомої ваги зайнятих у віці від 40 до 70 років належать Чернівецька, Сумська, Миколаївська, Луганська, Кіровоградська, Запорізька та Донецька області.

Таким чином, аналіз стану сегментів регіонального ринку праці за ознаками зосередженості населення в межах місцевості та вікової структури зайнятих засвідчив наявність переважно негативних тенденцій. Негативний вплив на розвиток регіонального ринку праці справляють загальне скорочення чисельності населення та його економічно активної частини, високий рівень безробіття в цілому та, зокрема, у сільській місцевості, домінування у структурі зайнятого населення осіб середньої і старшої вікових груп.

Відзначимо, що інноваційний розвиток економіки актуалізує потребу не лише кількісного забезпечення кадрових потреб економіки, а й висуває на перший план завдання підвищення якісного рівня людських ресурсів. Зважаючи на це, необхідно дослідити стан регіонального ринку праці за освітнім рівнем зайнятих. З рис. 3 бачимо, що структура зайнятого населення за рівнем освіти у 2018 році суттєво варіюється у межах територій. Можна виокремити низку регіонів із значною питомою вагою зайнятих з повною вищою освітою, а саме: м. Київ (61,8%), Харківська (41,8%),

Тернопільська (36,6%), Одеська (35,9%), Дніпропетровська (33,7%), Запорізька (33,3%), Полтавська (33,2%) області. Найвища питома вага зайнятих із професійно-технічною освітою характерна для Луганської (30,3%), Львівської (37,3%), Полтавської (32,3%), Хмельницької (33,0%) областей. В окремих регіонах зафіксовано дуже високу питому вагу (порівняно з рештою територій) зайнятих із повною загальною середньою освітою: Чернівецька (31,1%), Закарпатська (47,8%) області.

Рисунок 3 – Стан сегментів регіонального ринку праці за освітнім рівнем у 2018 році
(чисельність зайнятого населення за рівнем освіти), тис. осіб

Джерело: побудовано за даними [10].

Щодо рівня зайнятості населення в Україні за освітою, можна констатувати найвищий рівень зайнятості для осіб з повною вищою освітою (71,5%), тоді як із базовою вищою освітою – 49,3%, неповною вищою освітою – 62,4%, професійно-технічною освітою – 62,5%, повною загальною середньою освітою – 43,2%, базовою загальною середньою освітою – 17,0%, початковою освітою або без освіти – 4,4% у 2018 році. Отже, особи з вищою освітою є найбільш конкурентоспроможними на ринку праці, при цьому рівень зайнятості цієї категорії зберігається високим для всіх регіонів. До регіонів-лідерів за рівнем зайнятості населення з повною вищою освітою належать: Закарпатська (83,7%) область, м. Київ (75,3%), Харківська (74,7%), Дніпропетровська (74,2%), Київська (74,0%) та Львівська (73,4%) області. Найменшим є рівень зайнятості населення з повною вищою освітою у Донецькій (64,4%), Рівненській (65,0%), Чернівецькій (65,3%) та Херсонській (65,5%) областях.

Негативним аспектом розвитку сегментованого регіонального ринку праці є зростання частки зайнятих у неформальному секторі економіки, а також, як бачимо з рис. 4, надзвичайно високі значення даного показника в окремих регіонах (Рівненська область – 53,5%, Чернівецька область – 43,7%, Івано-Франківська область – 43,6%). З одного боку, неформальний сектор поглинає певну частину вивільнених або неповністю зайнятих працівників, частково пом'якшуючи напруження на ринку праці, де результатом діяльності мають бути переважно товари (послуги) і виробництво, розподіл яких є легальними [5]. З іншого боку, такий вид зайнятості активізує дію низки ризиків у соціальній та економічній сферах.

Рисунок 4 – Рейтинг регіонів України за рівнем неформальної зайнятості населення у 2018 році, %
Джерело: побудовано за даними [10].

Крім того, негативні аспекти функціонування сегментованого регіонального ринку праці значною мірою обумовлюються міграційними тенденціями, які в останні роки характеризуються масовим виїздом висококваліфікованих фахівців, представників робітничих професій тощо за межі України.

За оцінками фахівців, загальна чисельність трудових мігрантів з України, які одночасно працюють за кордоном, коливається від 1,5 до 5,0 млн. осіб. При цьому, до неминучих наслідків масштабного відпливу економічно активного населення Лібанова Е.М. відносить: брак робочої сили на місцевих ринках праці спочатку за окремими професіями, а потім тотальний; прискорення демографічного старіння, а отже, і збільшення навантаження на працююче населення; посилення депопуляції, темпи якої вже впродовж 25 років є найвищими в Європі [8].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, аналіз стану та тенденцій розвитку сегментованого регіонального ринку праці в Україні засвідчив наявність низки негативних аспектів та територіальних асиметрій. Негативним чином впливає на розвиток регіонального ринку праці високий рівень безробіття у сільській місцевості, домінування у структурі зайнятого населення осіб середньої та старшої вікових груп, високий рівень трудової міграції та зайнятості населення у неформальному секторі економіки. У даний час, поряд із традиційним сегментом ринку праці активно розвивається його інноваційний сегмент, що потребує оновлення існуючого інструментарію регулювання ринку праці.

До напрямів розвитку сегментованого регіонального ринку праці в умовах активізації інноваційно-інтеграційних процесів вважаємо за доцільне віднести: забезпечення доступності якісної професійної освіти; створення передумов для раціонального розподілу доходів та гідної оплати кваліфікованої праці, забезпечення взаємозв'язку рівня оплати праці з її продуктивністю; стимулювання попиту на інноваційну працю; створення нових високопродуктивних робочих місць та модернізацію вже існуючих; стимулювання інноваційної активності суб'єктів господарювання; розвиток співпраці основних учасників соціально-трудова відносин на засадах соціального діалогу.

Перспективи подальших наукових пошуків у даному напрямі полягають у доцільності обґрунтування індивідуальної траєкторії стратегічного розвитку ринків праці регіонів, що базується на результатах виявлених територіальних диспропорцій, аналізі світових тенденцій трансформації соціально-трудова відносин.

Список літератури

1. Близнюк В.В., Юрик Я.І. Асиметричність розвитку промислового сегмента ринку праці України. *Економіка і прогнозування*. 2018. №4. С. 65-80.

2. Васильчук Н.О. Систематизація чинників, що впливають на процес формування ринку праці та його сегменти. *Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2011. Вип. 29(1). С. 96-101.
3. Грیشнова О.А., Шевчук В.А. Світовий і український ринок праці у сфері веб-технологій: порівняльна оцінка привабливості професій. *Соціально-трудова відносина: теорія та практика*. 2018. №1. С. 59-68.
4. Дзямулич М. І. Сегментація ринку праці України. *Економічний форум*. 2017. №4. С. 281-285.
5. Коваленко Н.С. Особливості розвитку неформального сегмента ринку праці України в умовах глобальних трансформацій. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія: Економічні науки*. 2010. №4(1). С. 86-90.
6. Красножон Н.С. Інноваційні пріоритети розвитку сегментованого регіонального ринку праці [монографія] / За ред. М.В. Семикіної. Кіровоград: Поліграфічно-видавничий центр ТОВ «Імекс-ЛТД» 2014. 212 с.
7. Левченко О.М., Плинокос Д.Д., Ткачук О.В. Людський капітал як чинник інноваційного розвитку національної економіки України. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2015. № 5. С. 3-9.
8. Лібанова Е.М. Зовнішні трудові міграції українців: масштаби, причини, наслідки. *Демографія та соціальна економіка*. 2018. №2. С. 11-26.
9. Мікловда В.П., Пітюлич М.І. Взаємозв'язок ринку праці з базовими сегментами ринкової економіки. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2015. Вип. 2. С. 67-73.
10. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 10.10.2019).
11. Петрова І.Л. Інноваційний сегмент ринку праці: оцінка тенденцій та перспектив. *Демографія та соціальна економіка*. 2018. №1. С. 166-180.
12. Садова У.Я., Андрусишин Н.І. Попит і пропозиція на професійному ринку праці Львівщини: обрис сегменту робітничих кадрів (за результатами роботи круглого столу на тему «Трансформація ринку праці робітничих кадрів Львівської області: стан, тенденції, перспективи» (Львів, 28 березня 2016 року). *Регіональна економіка*. 2016. №1. С. 199-201.
13. Семикіна М.В., Пасека А.С. Ринок праці України: тенденції та особливості розвитку. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2016. №5(1). С. 165-170.
14. Школа І.М., Дронь Є.В. Кваліфікаційні сегменти ринку праці. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2009. Вип. 3. С. 70-78.

References

1. Blyzniuk, V.V., & Yuryk, Ya.I. (2018). Asymetrychnist' rozvytku promysloвого sehmenta rynku pratsi Ukrainy [Asymmetry of development of the industrial segment of the labor market of Ukraine]. *Ekonomika i prohnozuvannia – Economics and forecasting*, 4, 65-80 [in Ukrainian].
2. Vasylychuk, N.O. (2011). Systematyzatsiia chynnykiv, scho vplyvaiut' na protses formuvannia rynku pratsi ta joho sehmenty [Systematization of factors influencing the process of labor market formation and its segments]. *Zbirnyk naukovykh prats' Cherkas'koho derzhavnogo tekhnolohichnogo universytetu. Serii: Ekonomichni nauky – Collection of scientific works of Cherkasy State Technological University. Series: Economic Sciences*, 29(1), 96-101 [in Ukrainian].
3. Hrishnova, O.A., & Shevchuk, V.A. (2018). Svitovyy i ukrains'kyj rynek pratsi u sferi veb-tekhnolohij: porivnial'na otsinka pryvablyvosti profesij [World and Ukrainian labor market in the field of web technologies: a comparative assessment of the attractiveness of professions]. *Sotsial'no-trudovi vidnosyny: teoriia ta praktyka – Social and labor relations: theory and practice*, 1, 59-68 [in Ukrainian].
4. Dziamulych, M.I. (2017). Sehmentatsiia rynku pratsi Ukrainy [Segmentation of the labor market of Ukraine]. *Ekonomicznyj forum – Economic forum*, 4, 281-285 [in Ukrainian].
5. Kovalenko, N.S. (2010). Osoblyvosti rozvytku neformal'noho sehmenta rynku pratsi Ukrainy v umovakh hlobal'nykh transformatsij [Features of development of the informal segment of the labor market of Ukraine in the conditions of global transformations]. *Naukovyj visnyk Poltavs'koho universytetu ekonomiky i torhivli. Serii: Ekonomichni nauky – Scientific Bulletin of Poltava University of Economics and Trade. Series: Economic Sciences*, 4(1), 86-90 [in Ukrainian].
6. Krasnozhon, N.S. (2014). *Innovative priorities of development of the segmented regional labor market*. M.V. Semykina. (Ed.). Kirovograd: Printing and Publishing Center LLC «Imex-LTD».
7. Levchenko, O.M., Plynokos, D.D., & Tkachuk, O.V. (2015). Liuds'kyj kapital iak chynnyk innovatsijnogo rozvytku natsional'noi ekonomiky Ukrainy [Human capital as a factor of innovative

- development of the national economy of Ukraine]. *Derzhava ta rehiony. Seriya: Ekonomika ta pidpriemnytstvo – State and regions. Series: Economics and Entrepreneurship*, 5, 3-9 [in Ukrainian].
8. Libanova, E.M. (2018). Zovnishni trudovi mihratsii ukraintziv: masshtaby, prychny, naslidky [External labor migration of Ukrainians: scale, causes, consequences]. *Demohrafiia ta sotsial'na ekonomika – Demography and social economy*, 2, 11-26 [in Ukrainian].
 9. Miklova, V.P., & Pitiulych, M.I. (2015). Vzaimozv'iazok rynku pratsi z bazovymy sehmentamy rynkovoï ekonomiky [The relationship of the labor market with the basic segments of a market economy]. *Naukovyj visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu. Seriya: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: International Economic Relations and the World Economy*, 2, 67-73 [in Ukrainian].
 10. Ofitsijnyj sajt Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Official site of the State Statistics Service of Ukraine]. *ukrstat.gov*. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua/> [in Ukrainian].
 11. Petrova, I.L. (2018). Innovatsijnyj sehment rynku pratsi: otsinka tendentsij ta perspektiv [Innovative segment of the labor market: assessment of trends and prospects]. *Demohrafiia ta sotsial'na ekonomika – Demography and social economy*, 1, 166-180 [in Ukrainian].
 12. Sadova, U.Ya., & Andrusyshyn, N.I. (2016). Popyt i propozytsiia na profesijnomu rynku pratsi L'vivschyny: obrysy sehmentu robitnychykh kadriv (za rezul'tatamy roboty kruhloho stolu na temu «Transformatsiia rynku pratsi robitnychykh kadriv L'vivskoi oblasti: stan, tendentsii, perspektivy») (L'viv, 28 bereznia 2016 roku) [Demand and supply in the professional labor market of Lviv region: outlines of the segment of workers (based on the results of the round table «Transformation of the labor market of workers in Lviv region: status, trends, prospects») (Lviv, March 28, 2016)]. *Rehional'na ekonomika – Regional economy*, 1, 199-201 [in Ukrainian].
 13. Semykina, M.V., & Pasiaka, A.S. (2016). Rynok pratsi Ukrainy: tendentsii ta osoblyvosti rozvytku [The labor market of Ukraine: trends and features of development]. *Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu. Ekonomichni nauky – Bulletin of Khmelnytsky National University. Economic sciences*, 5(1), 165-170 [in Ukrainian].
 14. Shkola, I.M., & Dron', Ye.V. (2009). Kvalifikatsijni sehmenty rynku pratsi [Qualifying segments of the labor market]. *Visnyk Chernivets'koho torhovel'no-ekonomichnoho instytutu. Ekonomichni nauky – Bulletin of the Chernivtsi Trade and Economic Institute. Economic sciences*, 3, 70-78 [in Ukrainian].

Nataliia Krasnojon, Associate Professor, PhD in Economics (Candidate of Economic Sciences)
Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, Ukraine

The Directions of Development of the Segmented Regional Labor Market in the Conditions of Activation of Innovative-integrated Processes

The paper is devoted to the analysis of the state and trends of development of the segmented regional labor market in the conditions of activation of innovative-integrated processes. It is proposed to distinguish two subsystems in the model of segmented labor market – traditional and innovative segments. The tendencies of change the demographic situation in Ukraine, population indicators by the economic activities, the state of segments of the regional labor market on the basis of population concentration within the region, age and educational structure, employment in the informal sector and migration aspects are analyzed. The directions of the improvement of the segmented regional labor market functioning in the context of development of innovative model of economy are suggested.

The analysis of the state of segments of the regional labor market on the basis of concentration of the population within the region and age structure of employees showed the presence of mostly negative tendencies. The development of the regional labor market is negatively affected by the general reduction of the population and its economically active population, high unemployment in general and, in particular, in rural areas, dominance in the structure of the employed population of middle-aged group and older-aged group.

The ways of development of the segmented regional labor market in the context of intensification of innovative-integrated processes include: ensuring the availability of quality vocational education; creating the preconditions for the rational distribution of income and decent pay for skilled labor, ensuring the relationship between the level of wages and its productivity; stimulating the demand for the innovative activity; creation of new highly productive jobs-place and modernization of existing ones; stimulating the innovative activity of business entities; development of cooperation of the main participants of social and labor relations on the basis of social dialogue.

labor market, region, segment, innovative-integrated process, economic activity, employment, unemployment, informal employment, migration

Одержано (Received) 20.11.2019

Прорецензовано (Reviewed) 28.11.2019

Прийнято до друку (Approved) 23.12.2019